

สภาพการใช้ที่ดินในเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา.

ประมุข แก้วเนียม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1 : 15,000 ซึ่งถ่ายทำเมื่อ ปี พ.ศ. 2518 และตรวจสอบภาคพื้นดินในปี พ.ศ. 2522 ส่วนการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของชาวไร่ภายในเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชนั้น ได้ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังศึกษาแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตโดยวิธีการที่เรียกว่า Markhov Chain Model การศึกษาทั้งหมดได้ปรากฏผลดังต่อไปนี้

สภาพการใช้ที่ดินในปี พ.ศ. 2522 มีทั้งหมด 5 ประเภทคือ ป่าดิบแล้ง, ป่าเต็งรัง, ป่าไผ่ พื้นที่ 29.54 12.22 และ 1.51 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ไร่ร้าง 30.73 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เกษตรกรรม 8.74 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน กลุ่มที่มีพื้นที่ลดลงประกอบไปด้วยป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ พื้นที่ลดลงร้อยละ 2.17 1.43 และ 0.03 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีพื้นที่เพิ่มขึ้นได้แก่ พื้นที่ไร่ร้างและพื้นที่เกษตรกรรม เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.18 และ 22.30 ต่อปี ตามลำดับ

แนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคตระหว่างปี พ.ศ. 2509 – 2609 พบว่า ป่าดิบแล้งพื้นที่ลดลงจากร้อยละ 63.43 ในปี พ.ศ. 2509 เหลือเพียงร้อยละ 0.71 ในปี พ.ศ. 2609 ป่าเต็งรัง จากร้อยละ 18.31 เหลือเพียงร้อยละ 0.20 และป่าไผ่จากร้อยละ 1.91 เหลือร้อยละ 1.78 ส่วนไร่ร้างและพื้นที่เกษตรกรรมมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.75 และ 0.65 ในปี พ.ศ. 2509 เป็นร้อยละ 85.12 และ 12.19 ในปี พ.ศ. 2609 ตามลำดับ

การศึกษาสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของชาวไร่ในเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พบว่า มีชาวไร่ทั้งหมด 11 หมู่บ้าน จำนวน 110 ครอบครัว ประชากร 493 คนหรือ 4.48 คนต่อครอบครัว เป็นชาย 247 คน และหญิง 246 คน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 15-65 ปี) ประมาณร้อยละ 57 ของประชากรทั้งหมด ส่วนขนาดของการครอบครองที่ดินเพื่อทำไร่ข้าวโพดหรือมันสำปะหลังโดยเฉลี่ย 37.27 ไร่ต่อครอบครัว รายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 10,039 บาทต่อปี หรือ 2,240

บาทต่อคนต่อปี และรายจ่ายครอบครัวละ 9,121 บาทต่อปี หรือมีเงินออมครอบครัวละ 915 บาทต่อปี ถึงกระนั้นก็ดี ชาวไร่ก็ยังมียี่สิบส่วนใหญ่เป็นหนี้สินเพื่อการลงทุนทำไร่ประมาณร้อยละ 52.70 ส่วนที่เหลือเป็นหนี้สินเพื่อใช้จ่ายภายในครอบครัวและรักษาพยาบาล ประมาณร้อยละ 44.90 และ 2.40 ของหนี้สินทั้งหมดตามลำดับ